

Lập tức hôm sau, anh nhận trọng trách tháp tùng Phó Chủ tịch tỉnh đi dự một buổi lễ trọng ở tỉnh bạn. Trong cuộc tiếp xúc lãnh đạo tại nhà khách, bạn hết sức ngạc nhiên trước vốn địa - văn hoá sâu sắc của Nghĩa. “Tôi hiền thế, ắt vua sáng lắm” - bạn nức nở khen. Lãnh đạo ta được một phen mát mặt!

- Này, ăn uống xong, loanh quanh chút rồi lên phòng khách nghỉ ngơi, lấy sức chiều còn đi tiếp, nhá! - Ông trù mển dặn dò Nghĩa.

- Dạ, thủ trưởng cứ nghỉ, em xuống nhà xe, ngủ với lái xe cho mát. Gió lộng, lại thơm nữa - Nghĩa cười, chỉ ra vườn hoa.

- Ấy chết, không được - Ông giẫy lên. Đem chuông đi đánh xứ người. Bộ mặt quốc thể đấy, không đùa được đâu. Nhớ nhá!

Một giờ ba mươi phút, ông tỉnh dậy, sang gõ cửa phòng Nghĩa. Không có! Ông hốt hải xuống nhà xe, mắt tròn xoe: Nghĩa đang ngủ

trước mũi xe, say sưa, xênh xang, thoải mái, kiểu dáng gợi nhớ “ đi chũ đại, trở lại chũ vương”! Trước mặt, vườn hoa muôn hồng nghìn tía rập rờn hương bay trong gió. Sướng thật!

Bị lay dậy, Nghĩ dụi mắt ngơ ngác, mặt đỏ dần trước bài giáo huấn về lễ đời, về lễ tân khánh tiết...

Sau chuyến đi ấy, Nghĩ bỏ hẳn, không đến Ủy ban tỉnh làm việc nữa. Không phải tự ái, mà là vì gò bó, không thích hợp với tính cách phóng túng của anh.

*   *
*
*
*

Vừa dịp tách tỉnh, được vị thủ trưởng biết người biết của, nhận Nghĩ vào cơ quan. Công việc biên tập phù hợp với anh. Tự nó điều chỉnh Nghĩ, chứ không phải tám giờ vàng ngọc. Vào việc, Nghĩ thức thâu đêm, mờ sáng mới lăn

vào giường, ngủ liền một mạch đến bữa trưa. “Tôi họ nhà vạc, chỉ tĩnh tâm làm việc vào thời khắc đã lắng đi mọi sự ồn ào” - Anh bảo vậy. Tiếng là có Ban biên tập, song thực chất mình anh gánh cả tờ tạp chí. Lại còn công văn tuyên truyền, diễn văn kỷ niệm lễ tết, làm kế hoạch công tác nghiên cứu sưu tầm... Không thể không nể trọng sức làm việc của anh. Và vì thế, hình như mọi người cứ quen dần, kể cả lãnh đạo cũng thể tất với nếp sinh hoạt vô lối của Nghĩa, như một tất yếu...

Nghĩa không yêu phụ nữ, hay ít ra Nghĩa cho ta cái cảm nhận ấy. Hình như ở anh, mọi tinh túy đã trút cả lên trang viết, tựa hồ con người anh chỉ còn là cái bã.

Sự thực thì ngày xưa, thuở học đường, anh cũng đã từng rung động trước những gương mặt thông minh, khả ái. Nhưng bản tính nhút nhát không cho anh cơ hội. Nhiều nữ sinh viên âm

thâm yêu anh, mong ở anh một lời tỏ tình...
Tuyệt vọng, họ ngã vào vòng tay yêu đương của
các chàng trai khác.

- Có một lần - Nghĩa kể - mình và Hoa vừa
đi dọc sân trường, vừa bàn chuyện văn chương.
Trước mặt là hồ nước lặn tẩn ánh trăng. Hoa
sữa phảng phất thơm bay. Chừng như mỗi chân,
Hoa dừng lại, kê dép ngồi xuống rệ cỏ. Mình
rụt rè ngồi theo. Phản xạ tự nhiên, Hoa đứng
bật dậy, bỏ chạy. Chả hiểu ra làm sao, mình
lắm bám với theo: “Đẹp như Kiều mà còn chết
trôi, chết nổi nữa là...” Ai dè mấy thằng quý sứ
cùng phòng đứng rình ở cạnh, cười phá lên. Mình
chỉ còn nước nháy xuống hồ. Chuyện chỉ có thế,
nhưng câu rủa độc địa của mình thì âm lên cả
trường. Từ đấy, mình tịnh không dám tơ tưởng
đến cô gái nào nữa.

- Thôi nào, dậy ăn cháo tía tô cho ra mồ
hôi, rồi uống thuốc. Hồi nãy em định về thì

trưởng phòng gọi lại, bảo từ sáng đến giờ anh chưa ăn gì, sốt ly bì, chỉ nằm đắp chăn. Máy đưa con gái chưa chồng giữ ý về tiết cả rồi. Anh ăn mau, em còn về nấu cơm chiều kéo chồng con em nó róc thịt.

Nghĩa ngoan ngoãn ngồi dậy, ngoan ngoãn xúc cháo nóng, mồ hôi lấm tấm trên trán.

- Nào, thế đã muốn lấy vợ chưa?

- Xong rồi, cát bát giùm mình - Nghĩa lảng.

- Sao lại bỏ dở thế này? Anh cố đi, còn uống thuốc.

- Còn vài thìa, cần ấy mà - Nghĩa gượng cười.

- Vẽ, cháo mà có cần bao giờ - Tôi cười rữ

- Mai, em đưa một cô đến thiết kế nồi cháo không có cần, nhá!

Chợt thấy mắt Nghĩa ngân ngấn, tôi hoảng hồn, im bật, nghĩ đến những thất bại của anh trên con đường kiếm tìm hạnh phúc. Nhát bạc

mắt, không bao giờ dám một mình mạo hiểm. Nhờ mai mối, thì người ta cũng chỉ biết giới thiệu, dày mỏng vòng tròn là do anh, do ả. Song Nghĩ đã vào tuổi khó tính, hầu như dám nào cũng lác. Thằng hoặc có nàng vừa mắt, đang chân chừ, lập tức chàng khác hốt tay trên. Rồi chủ nhật lại tiếp nối chủ nhật, Nghĩ nhăm nháp nỗi cô đơn bất tận trong căn phòng tập thể. Ngày lễ, ngày Tết, có về quê đáo qua gia đình các anh các chị, càng rã rời trong cảm giác tá túc.

* * *

*

Là cô giáo dạy văn cấp II, hai mươi tám tuổi, Tuyết đáo để, tươi giòn. Chẳng phải cô kén cá chọn canh gì. Số cô nó thế. Yêu say đắm một lần nhưng mộng không thành. Đời chỉ thấy rặt những phùng nước mắt đến gõ cửa. Lòng Tuyết tưởng như đã đóng băng... Cô lấy lại thăng bằng. Cứ sống, cứ vui, trái tim an lạc trong niềm

vui với lớp lớp học trò.

Một tối mùa thu, đất trời lênh láng ánh trăng xanh mờ ảo - không khí tuyệt vời cho buổi học đầu tiên lớp Đại học tại chức do trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn mở tại trung tâm tỉnh. Hội trường chật kín học viên. Hàng trăm cặp mắt dán chặt lên bục giảng như bị thôi miên.

- ... Đóng góp lớn của Thơ Mới là ở chủ đề thiên nhiên. Không còn bị nhốt trong khuôn khổ “phong, vân, tuyết, nguyệt” xưa, mà thiên nhiên như mới được phát hiện, như giành lại quyền sống. Tâm hồn đến soi bóng vào thiên nhiên, hoá thân vào thiên nhiên mà thiên nhiên vẫn giữ được những nét cụ thể, sống động, tươi nguyên. Thơ Mới đã trả lại linh hồn, sức sống, đường nét, màu sắc cho thiên nhiên và đó là phần đóng góp có giá trị bền vững vào thơ ca dân tộc. Khi Xuân Diệu mê đắm trong cảnh sắc

“Một tối bầu trời đẫm sắc mây - Cây tìm nghiêng xuống cánh hoa gầy- Hoa nghiêng xuống cỏ trong khi cỏ- Nghiêng xuống làn rêu một tối đầy”, và Thế Lữ khao khát quá khứ oai hùng của chúa tể rừng xanh “Nào đâu những đêm vàng bên bờ suối - Ta say mồi đứng uống ánh trăng tan” thì Huy Cận kín đáo, đậm đặc, hàm súc, buồn nhưng không ảm đạm mà vẫn sáng trong “Lớp lớp mây cao đùn núi bạc - Chim nghiêng cánh nhỏ, bóng chiều sa ...”

Buổi học liền hơi suốt ba tiếng đồng hồ. Thầy dứt lời một lúc, học viên mới sực tỉnh cơn mê, tiếng vỗ tay rào rào không ngớt.

Như một kẻ mộng du, dưới trăng xanh huyền ảo, Tuyết thần thờ cất bước trên hè phố. Bài thầy giảng đi vào giấc ngủ đầy mộng mị. Gân sáng cô choàng tỉnh, rồi lại thiếp đi trong tiếng thơ dịu ngọt “ Chiều nay, thương nhớ nhất chiều nay - Thoáng bóng em trong cốc rượu

đây - Uống cả hình em, tôi uống cả - Một trời quan tái máy cho say”.

Nửa tháng, một tháng từ khi khai giảng lớp học, khoảng mười tối có môn văn thì sáu tối người dạy là Nghĩa - anh được bạn học là giáo viên trường Đại học Khoa học Xã hội Nhân văn giúp đỡ trong việc hợp đồng giảng dạy lớp Đại học tại chức. Tuyết hai mắt thâm quầng, thăm thẳm ưu tư, cứ đau đầu chờ đợi những buổi dạy của Nghĩa. Trái tim Tuyết đã hoàn toàn bị chinh phục, bắt đầu “tan chảy” như tảng băng gặp nắng xuân.

Khi hồi tỉnh, vốn bản tính đáo để và bướng bỉnh, cô tìm hiểu Nghĩa và hoàn toàn chủ động tấn công anh. Giờ thì Nghĩa đã hoàn toàn thuộc về cô.

* * *

*

Xuân đã về trên những cánh thiệp hồng. Mùa

xuân chín, má đỏ, rượu nồng, như tình cảm của
họ giao thoa từ Thơ Mới.

BAN MAI

Các con đâu, mang rượu ra đây cho “bố!”
Như thường lệ, mỗi khi có thức ăn ngon, Hảo lại xếp chân bằng tròn trên chiếu, hò hai con. Thăng Hiếu nhanh chân chạy tót vào buồng, lịch kích bê ra bình rượu nếp cẩm tím lịm. Con Thảo vớ lấy cái quạt giấy, tí mắt lượn quanh mẹ một đường “Thị Màu lên chùa” - Nó vừa đoạt giải Nhất vai Thị Màu trong hội diễn văn nghệ do nhà trường tổ chức. Hải phá lên cười. Ba mẹ con cùng “cạch” vui vẻ. Hải nhấp môi. Rượu nếp cẩm ngọt lịm. Hai đứa trẻ chun mồm đánh “chíp” lấy lệ, rồi dôn cả cho mẹ. Tất cả cũng chỉ được một chén đầy. Chỉ một chén thôi,

Hải đã ngất ngư!

Nếp bên thêm, người đàn ông nước mắt ràn rụa, chột ho lên một tiếng. Hải giật mình, buông đĩa. Cùng một lúc, ba cặp mắt cùng mở to, sửng sốt. Người đàn ông lúng túng, khó nhọc lên tiếng:

- Chào... ba mẹ con!

Hải vịn giường, lão đảo đứng dậy, mặt tái nhợt.

- Mẹ sao vậy? Mẹ cứ ngồi yên nào - Hai đứa trẻ hốt hoảng đỡ mẹ xuống chiếu.

- Anh... về từ lúc nào vậy? Rửa mặt rồi... ăn cơm với các con.- ừ!

Người đàn ông vụng về lau những giọt nước mắt, mở túi lấy khăn mặt, đi ra bể.

Bữa cơm được tiếp tục với đầy đủ bốn người, nhưng ai cũng uể oải, kể cả hai đứa trẻ. Chúng cắm cúi và cho hết bát. Xong bữa, thức ăn hầu như vẫn còn nguyên. Dọn rửa rồi, thằng

Hiếu lảng lảng lên buồng ngồi học, con Thảo léo lên cành sung lả bóng trên bờ ao, nằm dung đưa. Hảo lấy giáo án ra soạn bài. Chử nghĩa nhảy nhót trên trang giấy. Bên bàn, Hùng lặng lẽ ngồi đốt thuốc, hết điều này đến điều khác. Hải bút rút đứng dậy, ra vườn lấy cuốc vun rau. Thành Hiếu cũng bỏ sách vở, nhảy xuống vớ lấy chiếc thùng, xách xe đạp ra cổng, gọi với con Thảo:

- Đi nấu cám, anh về bà ngoại lấy bã rượu cho lợn!

Suốt buổi chiều hai đứa trẻ vẫn lảng bố. Chúng nó thấy ghê ghê, sợ sợ, nhất là thằng Hiếu. Năm nay nó mười chín tuổi. Ký ức về những cuộc say rượu, những trận đòn làm mẹ thâm tím mặt mày còn hằn sâu trong trái tim non nớt tám, chín tuổi của nó.

Cơm tối xong, Hải bảo thằng Hiếu đem sách vở lên gác xếp học với em, rồi gọi Hùng vào buồng, đóng kín cửa:

- Xin lỗi anh - Hải thở dài - chuyện đã xong, ly dị đã được chín năm rồi, anh còn tìm về đây làm gì nữa?

- Anh... nhớ con - Hùng lúng túng. Anh muốn... làm lại.

- Làm lại ư - đôi vai Hải rung lên, nước mắt ràn rụa, môi cắn chặt giữ tiếng nức trong cổ, để yên cho các con học bài. Bao nhiêu kỷ niệm đắng cay tủi nhục hai mươi năm làm vợ, làm mẹ sống dậy. Hùng luống cuống:

- Kìa Hải, anh về đây là để xin em...

- Sao anh không để cho mẹ con tôi được yên! - Hải nức nở- Tôi đã chôn vùi anh vào quá khứ cực nhục rồi. Nay tự dung anh như người đội mồ trở về. Các con... Anh nói anh nhớ chúng nó ư? Anh có thấy đau khổ khi chúng nó lảng tránh anh không, mặc dù những ngày qua tôi đã cố xoá đi những hình ảnh tội lỗi của bố chúng nó, rằng bố ra đi chỉ vì bất đắc dĩ, rằng bố rất

thương chúng nó... Nhưng càng lớn, chúng nó càng hiểu rằng, tôi chỉ muốn võ về, an ủi chúng nó. Rằng sự thật, bố chúng nó chẳng ra gì... Cũng phải thôi. Khi không có tiền đưa anh mua rượu uống, anh đánh tôi đến gãy tay thì thằng Hiếu đã mười tuổi, con Thảo lên chín. Những lúc say, anh quát nạt, hành hạ, bắt ba mẹ con vừa quạt, vừa đấm bóp xoa chân xoa tay, không vừa ý thì đánh đập mẹ con như cơm bữa. Nhiều khi tôi phải dắt hai đứa đi ngủ nhờ bạn tôi ở tận Thi Sơn để giữ sỹ diện trước hàng xóm, anh có nhớ không...

Hùng buồn bã, mắt ngấn nước:

- Anh nhớ. Chính vì thế, anh về đây, điều đầu tiên là để xin mẹ con em tha thứ. Thứ hai là... anh mong được đoàn tụ. Anh nói thật lòng. Em nhìn xem, đầu anh đã bạc trắng đây này, những mớ tóc bên trong ấy. Bây giờ, mọi việc hoàn toàn phụ thuộc vào em, nhờ em nói với

các con giúp anh...- Tôi không muốn, tôi không tin, tôi không còn niềm tin nữa! Anh đừng đụng vào tôi, nếu không hãy đi ra khỏi nhà, đi ngay đêm nay. Hùng bần thân ngồi xuống mép giường. Đầu óc Hải quay cuồng.

Ngày xưa, Hải - cô giáo tiểu học nổi tiếng hoa khôi đem lòng say đắm yêu Hùng - công nhân xí nghiệp Quốc phòng gần nhà Hải. Quê Hùng ở Nam Định. Cũng là duyên số. Hải đã bỏ qua nhiều chàng trai sẵn đón cô: trẻ đẹp có, giàu sang có, quyền chức có... để bằng lòng lấy Hùng - một công nhân chẳng có gì hấp dẫn về tiền tài, học vị... chỉ có lòng trung thực và tình yêu!

Cu Hiếu ra đời. Tại gian phòng tập thể nhà trường, tổ ấm của họ đơn sơ nhưng xiết bao hạnh phúc. Rồi lại có con Thảo. Đồng lương eo hẹp, song có ông bà ngoại bù trừ, cuộc sống cũng không đến nỗi nào. Buổi chiều Hải lên lớp, bà

ngoại trông con, khi nào bà vắng thì đã có Uyên - cô học trò lớp bảy đến giúp. Uyên dậy thì sớm, mười bốn tuổi mà duyên dáng xinh tươi, gò má lúc nào cũng hồng lên.

Cuộc sống đang yên ả thì phòng trào "xuất khẩu lao động" rộ lên. Hùng nằng nặc đòi vợ làm hồ sơ đi Đức. Ban đầu Hải không đồng ý, nhưng rồi cũng phải chấp nhận chạy vay vay giật cho chồng đi. Đùng một cái việc trục trặc, Hùng bị gạt tên ra khỏi danh sách.

Thấy mấy thằng bạn thân đã "êm ấm bên Tây", Hùng chán nản tuyệt vọng, tìm đến rượu, để xảy ra sự cố kỹ thuật trong giờ làm, bị xí nghiệp buộc thôi việc. Nghỉ ở nhà, Hùng càng rượu, say lướt khướt hết quán này đến quán khác. Hải khuyên bảo thế nào cũng không nghe. Trước còn tiền, sau thì ký số. Một buổi từ lớp học về có việc giữa chừng, Hải trợn tròn mắt, chết đứng: Cửa khép hờ, con Thảo ngủ say, Hùng

với Uyên đang lăn lộn trên giường. Vợ chồng cãi nhau, Hải làm đơn ly dị. Hùng xé toạc “tôi mất việc trắng tay, còn cô hơi hớ thế kia. Để dễ bề đi lại với thằng hiệu trưởng phải không? Đồ đạo đức giả! Đừng hòng qua mặt thằng này”. Hải uất nghẹn. Cố tình vu oan cho vợ, trơ tráo đến thế là cùng! Rồi Hùng lôi Uyên đi, mấy ngày mấy đêm, ăn đâu ngủ đâu không biết. Bố mẹ Uyên tìm đến, Hải chỉ khóc. Ít ngày sau Hùng về, đòi vợ tiền đi uống rượu. Không có, đánh Hải thâm tím mặt mày. Lại uống rượu nợ, nợ đâm đũa, các chủ quán thi nhau đòi Hải. Cực chẳng đã, Hải bảo: Từ nay ai bán rượu cho Hùng thì đòi Hùng, Hải không có mà trả lại thay mãi được. Mà muốn cũng có tiền đâu mà trả? Đánh đập vợ chán chả ra được tiền, Hùng bỏ nhà ra đi. Lang bạt kỳ hồ khắp tỉnh này đến tỉnh khác: bạn bè, họ hàng từ Nam chí Bắc, mỗi nơi va một tý. Thỉnh thoảng lại mò về, xin lỗi Hải.